

Yhteisöllisen asumisen väliraportti 27.11.2023

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
2. Yhteisöllinen asuminen – käsitteen määrittely	3
3. Asumisen vaihtoehdot.....	3
3.1. Muut sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut	4
4. Palveluprosessi sosiaalihuoltolain mukaiseen yhteisölliseen asumispalveluun	6
4.1. Palveluprosessi	7
4.2. Yhteisöllisen asumisen palvelun myöntämiskriteerit	7
4.3. Palvelut yhteisölliseen asumiseen ja asiakasmaksut.....	9
5. Kehittämistoimenpiteet	9
6. Hyvinvointialueen omat yhteisölliseen asumiseen sopivat asumisyksiköt	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1. Johdanto

Kunnat ja hyvinvointialue ovat yhdessä vastuussa siitä, että alueella asuminen järjestään turvallisessa ympäristössä itsenäistä selviytymistä tukien. Päätaavoite on, että alueen asukkaat voisivat asua itsenäisesti omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kunnan vastuulla on kuntakohtainen asuntopolitiikka ja alueiden käytön suunnittelu. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on edistää ”turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, ikäihmisten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista” (MRL, 5 §). Hyvinvointialueella ei ole omistuksessa esim. vuokra-asuntoja, mutta sen vastuulla on järjestää palvelun ja hoidon tarpeen arviointiin perustuen asumista tukevia palveluja.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevan rakenneuudistuksen kanssa saman aikaisesti uudistettiin asumispalveluja koskevaa lainsäädäntöä.

Asumispalveluiden uudistus mahdollistaa monimuotoisten asumis- ja palvelukokonaisuuksien luomisen niin, että asiakkaille voidaan tarjota joustavia, yhteisöllisiä ja toimintakyvyn säilymistä tukevia asumis- ja palveluratkaisuja kotona asumisen ja nykyisen ympärivuorokautisen palveluasumisen väliin. Sosiaalihuoltolain asumispalveluja ovat jatkossa yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen sekä tilapäinen ja tuettu asuminen.

Senioriasuminen on yksityisen palveluntuottajan tai järjestön ikäihmisille suunnattu asumismuoto, Senioriasuminen on asumismuoto, joka tukee yhteisöllisyyden tunnetta ja mahdollistaa sosiaalisen osallistumisen sekä lisää turvallisuuden tunnetta. Asukkaat hakeutuvat itsenäisesti näihin asumisyksiköihin, joissa ikäihmiset asuvat yhdessä, mutta omissa asunnoissaan. Hyvinvointialue ei osallistu senioriasumisen asukasvalintoihin.

Alueen kunnissa on eri ylläpitäjien omistamia seniori- ja eläkeläisasuntoja, joihin asukkaan tarpeen mukainen hoito ja palvelu järjestään kotihoitona. Hoito ja palvelu järjestetään hyvinvointialueen kotihoidon kautta. Kotihoidon tarpeen arvioi ja palvelusta päättää hyvinvointialue.

Asunto- ja kaavoituspolitiikassa on suositeltavaa edistää monipuolisia, yhteisöllisyyttä korostavia asunusratkaisuja eri ikäryhmille. Asuinalueita kehitettäessä panostetaan esteettömiin kulkureitteihin, levähdyspaikkoihin sekä lähiliikunta- ja ulkokuntoilupaikkoihin nykyistä enemmän. Esteettömyys ja turvallisuus tulee huomioida teiden ja kevyen liikenteen väylien kunnostamisessa ja kunnossapidossa.

Asumisen kehittämisessä huomioitavat läpileikkaavat periaatteet: palveluja lähellä, esteettömyyden nykyistä parempi huomiointi, muuntojoustavuus, kohtuuhintaisuuden varmistaminen, erilaisten asumis- ja hallintamuotojen yhdistely samaan kohteeseen, keskeinen sijainti, hyvä kytkeytyminen lähiympäristöön ja asumisen turvallisuus.

Sosiaalihuoltolain mukainen yhteisöllinen asuminen korvaa nykyisen palveluasumisen. Yhteisölliseen asumiseen kuuluu asiakkaalle sopiva asunto sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävää palvelua. Asuminen ja palvelut järjestetään erikseen asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Yhteisöllistä asumista kuten muitakin asumispalveluja voidaan järjestää sekä hyvinvointialueen omana toimintana että yksityisten ja järjestöjen tuottamina.

2. Yhteisöllinen asuminen – käsitteen määrittely

Yhteisöllinen asuminen Pohjanmaan hyvinvointialueella

Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteisöllisen asumisen määritelmän lähtökohtana on sosiaalihuoltolain mukainen määrittely. Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen, ja ympärivuorokautinen palveluasuminen.

Yhteisöllinen asuminen (ShL 21b §)

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen yhteistyössä kuntien, kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Asunnon hallinta perustuu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) mukaiseen vuokrasopimukseen, jonka asukas tekee asunnon omistajan kanssa.

Yhteisöllistä asumista voidaan järjestää henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut turvattomuuden tai yksinäisyyden vuoksi. Lisäksi hänen hoidon ja huolenpidon tarpeensa on kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi. Palvelun järjestämisvastuu on hyvinvointialueella.

Hyvinvointialue vastaa yhteisöllisen asumisen palvelun järjestäjänä siitä, että asumisyksikössä tarjotaan sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa, mutta toiminnan toteuttajina voivat olla esimerkiksi järjestöt tai yksityiset palveluntuottajat. Toiminnan sisältö suunnitellaan yhdessä asiakkaiden kanssa.

Yhteisöllisen asumisen tukena voidaan järjestää sosiaali- ja terveyspalveluja asiakkaalle yksilöllisen palvelun ja hoidon tarpeen arvioinnin ja sen perusteella tehdyn asiakassuunnitelman perusteella. Palvelut voivat olla esim. tukipalveluja (ateriapalveluja, vaatehuoltopalvelua, siivouspalvelua, asiointipalvelua, osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää tai tukevaa palvelua), turvapalvelua tai kotihoitoa. Yhteisöllisen asumisen asiakkaalle voidaan järjestää omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua omaishoitoa. Tämä on rinnastettavissa kotona asumiseen ja kotiin annettaviin palveluihin.

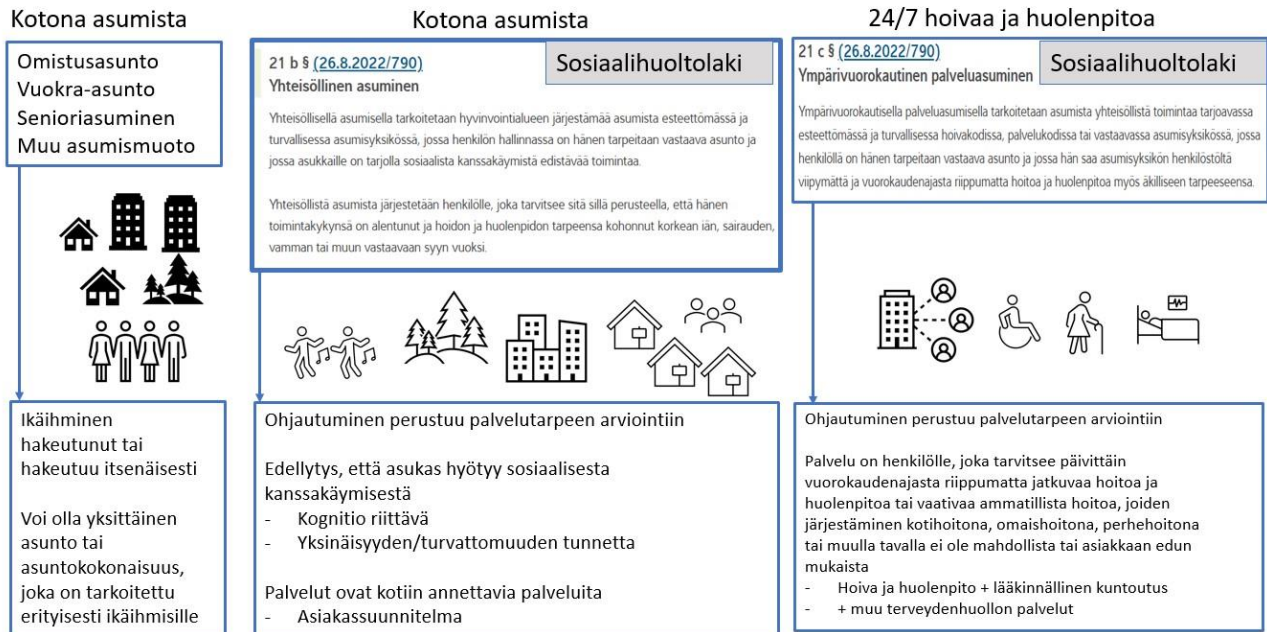
Asiakassuunnitelman perusteella järjestettävät palvelut yhteisöllisen asumisen yksikköön voidaan toteuttaa hyvinvointialueen omana toimintana, yksityisen palveluntuottajan toimesta palvelusetelillä tai kilpailutukseen perustuvana ostopalveluina tai näiden erilaisina yhdistelminä. Asiakassuunnitelman perustana on aina henkilön palvelun/hoidon tarpeen arviointi.

3. Asumisen vaihtoehdot

Tavoitteena on, että hyvinvointialueen asukas asuu mahdollisimman pitkään itsenäisesti omassa kodissaan, jonka omistaa itse tai asuu vuokra-asunnossa tai muussa valitsemassaan

asumismuodossa. Kotona asumista tuetaan tarvittaessa asiakkaan palvelun ja hoidon tarpeen mukaan erilaisin sosiaali- ja terveystaltein. Asukas voi hakeutua itsenaisesti asumaan my6s esimerkiksi j4rjest6n ja yksityisen palveluntuottajan yll4pit4m44n ns. senioriasumiseen, jos omassa kodissa asuminen ei tunnu turvalliselta ratkaisulta tai omakotitalossa asuminen k4y ylivoimaiseksi. Kuviossa X on kuvattu yleisell4 tasolla ik4ihmisen erilaiset asumismuodot.

Ik4ihmisten (65+) asumismuotoja

Kuvio 1 Ik4ihmisten erilaiset asumismuodot

3.1. Muut sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut

Sosiaalihuoltolain 21–22 §:ss4 s44det44n siit4, millaisia asumisen palveluja j4rjestet44n henkil6ille, jotka (erityisest4 syyst4) tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisen j4rjest4misess4. T4m4 koskee ik4ihmisi4, vammaisia henkil6it4 ja mielenterveys- ja p4ihdekuntoutujia.

Tilap4inen asuminen (ShL 21 §)

Tilap4ist4 asumista j4rjestet44n henkil6lle, joka erityisest4 syyst4 tarvitsee asumisensa j4rjest4misess4 hyvinvointialueen lyhytaikaista ja kiireellist4 apua. Tilap4isen asumisen palvelun tarkoituksena on asumisen turvaaminen yll4tt4viss4 ja satunnaisissa tilanteissa, esimerkiksi tulipalon j4lkeisiss4 tilanteissa. Tilap4inen asuminen voi olla esimerkiksi h4t4majoitusta, ja se voidaan j4rjest44 esimerkiksi asuntolassa tai majoitusliikkeess4 lyhytkestoisesti. Tilap4isell4 asumisella ei tarkoiteta sosiaalihuollon asiakkaan lyhytaikaista asumispalveluissa annettavaa palvelujaksoa, jossa asiakas esimerkiksi odottaa p44sy4 toiseen palveluun.

Tuettu asuminen (ShL 21a §)

Tuetulla asumisella tarkoitetaan itsenäistä asumista, jota tuetaan sosiaaliohjauksella. Tuettua asumista järjestetään henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee hyvinvointialueen apua tai tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuettua asumismuotoa käytetään vammaisten henkilöiden ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluissa.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen (ShL 21c §)

Ympäri vuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen sisältää henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisen vuorokaudenajasta riippumattoman hoidon ja huolenpidon, toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän toiminnan, ateriat, vaatehuollon, siivouksen sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan.

Palveluasumista on toteutettava niin, että henkilön yksityisyyttä kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan. Lisäksi on huolehdittava, että henkilöllä on mahdollisuus saada tarvitsemansa lääkinnällinen kuntoutus ja muut terveydenhuollon palvelut.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee päivittäin jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilön tarpeen mukaan pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti. Lyhytaikainen palveluasuminen voi olla tilapäistä tai säännöllisesti toistuvaa.

Vammaispalvelulain perusteella järjestettävä asuminen

Asumispalveluja voidaan järjestää ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella. Vammaispalvelut täydentävät ensisijaisia palveluja. Lähtökohtana on, että henkilöllä on hänen tarpeitaan ja toiveitaan vastaava esteetön ja toimiva asunto. Henkilön toiveita, tarpeita ja näkemystä on kuultava asunnon ja palvelujen järjestämisessä. Asunto voi olla yksittäinen vuokra- tai omistusasunto. Asunto voi olla myös osa asuntoryhmää, ryhmäkotia tai palvelutaltoa.

Vammaispalvelulain (675/2023) 18 §:n perusteella vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa.

Asumisen tuen tarkoitus on, että vammainen henkilö voi asua mahdollisimman itsenäisesti silloinkin, kun hän tarvitsee apua tai tukea asumisessa. Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon.

Asumisen tukeen on liitettävä tarvittaessa terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluita taikka sosiaalihuoltolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluita siten, että ne muodostavat henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaisen palvelukokonaisuuden.

Asumisen tuki voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen. Asumisen tukea on järjestettävä vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukainen määrä ensisijaisesti vammaisen henkilön toivomalla toteuttamistavalla. Asumisen tuki on toteutettava siten, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus, osallisuus ja yksityisyys toteutuvat.

Tarvittavan asumisen tuen sisällöstä, määrästä ja toteutustavasta päätettäessä on otettava huomioon vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattu yksilöllinen tuen tarve ja toivomukset sekä asumisen tuen merkitys vammaisen henkilön itsenäiselle elämälle. Asumisen tuen sisältö, määrä ja toteuttamistapa on kirjattava päätökseen.

Palveluprosessi etenee kohdan 4.1. mukaisesti.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asuminen

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut on tarkoitettu henkilöille, jotka mielenterveyden tai päihdeongelman vuoksi tarvitsevat arjen tukea asumisensa turvaamiseksi.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujille järjestettävissä asumispalveluissa ensisijaisena tavoitteena on itsenäisen asumisen taitojen opettelu ja itsenäiseen asumiseen siirtyminen. Asumispalvelut järjestetään sosiaalihuoltolain mukaisesti palvelun ja hoidontarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman perusteella.

Yhteisöllinen asuminen soveltuu niille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä apua ja tukea arkeensa. Se voi olla joko yhteisöllistä asumista ryhmäasunnossa tai palveluasumista itsenäisessä asunnossa. Kuntoutujalla on myös mahdollisuus osallistua päivätoimintaan. Tavoitteena on monipuolinen kuntoutus sekä toimintakyvyn ja sosiaalisten kanssakäymisen vahvistaminen.

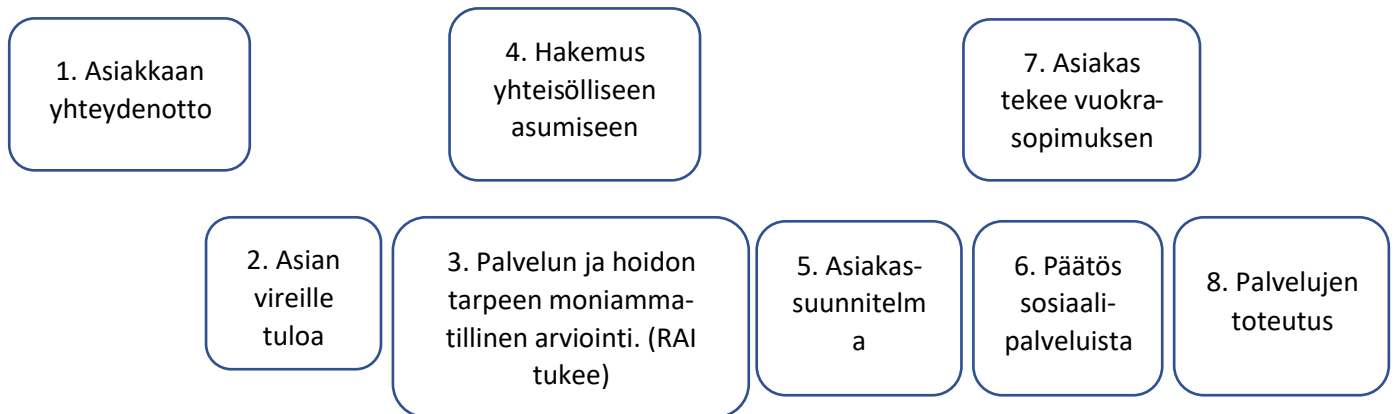
Palveluprosessi etenee kohdan 4.1. mukaisesti.

4. Palveluprosessi sosiaalihuoltolain mukaiseen yhteisölliseen asumispalveluun

Sosiaalihuoltolain mukaiseen (SHL 21b§) yhteisöllinen asuminen on hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleva palvelu. Hyvinvointialue vastaa palvelun ja hoidon tarpeen arvioinnista, laatii asiakassuunnitelman sekä tekee asiakkaalle yhteisöllisestä asumisesta ja muista tarpeen mukaisista sosiaalipalveluista hallintopäätökset. Hyvinvointialue tekee ohjauksen yhteisölliseen asumiseen. Hyvinvointialue voi toimia yhteisöllisen asumisen asunnon välivuokraajana. *Asiakas*

tekee vuokrasopimuksen asunnon omistajan kanssa, jos asunnon omistaa yksityinen palveluntuottaja.

4.1. Palveluprosessi

Kuvio 2. Palveluprosessi

Palveluprosessi alkaa asiakkaan, läheisen tai yhteistyötahon yhteydenotolla (1) hyvinvointialueen palveluihin. Asia tulee vireille (2), kun sosiaalihuoltoon saapuu hakemus, ilmoitus tai yhteydenotto tai kun sosiaalihuollon tarve tulee jollakin muulla tavalla työntekijän tietoon. Palvelutarpeen arvioinnissa (3) sosiaalihuollon laillistettu ammattihenkilö arvioi asiakkaan tuen tarvetta ja sen luonnetta, asiakkuuden edellytyksiä sekä sitä, millä sosiaalipalveluilla tarpeisiin pystytään vastaamaan. Palvelun ja hoidon tarpeen arviointi tehdään moniammatillisesti. Palvelutarpeen arvioinnin tukena käytetään RAI-toimintakykyarviointia.

Jos palvelun- ja hoidon tarpeen arvioinnissa todetaan yhteisöllisen asumisen tarve, asiakas tekee hakemuksen (4) yhteisölliseen asumiseen. Palvelun ja hoidon tarpeen arvioinnin perusteella laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakassuunnitelma (5) asiakkaalle tarjottavista sosiaali- ja terveyspalveluista, muusta asiakkaan tarvitsemasta tuesta sekä asiakkaan omista toimenpiteistään sosiaalisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Asiakas tekee yhteisöllisen asumisen asunnon omistajan kanssa vuokrasopimuksen (7), kun päätös yhteisöllisestä asumisesta on tehty.

Asiakkaalla on oikeus saada kirjallinen päätös (6) sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Asiakkaalle myönnetyt palvelut toteutetaan joko hyvinvointialueen omana palvelutuotantona, toimeksianto- tai ostopalvelusopimuksen perusteella tai palvelusetelillä. Palveluntuottaja vastaa hyvinvointialueelle siitä, että asiakas saa päätöksessä kuvatun sosiaalipalvelun. Palvelun toteutus (8) sisältää toteuttamissuunnitelman laatimisen yhdessä asiakkaan kanssa asiakassuunnitelman pohjalta, suunnitelman mukaisen toiminnan, palvelun toteutuksen arvioimisen aika ajoin yhdessä asiakkaan kanssa sekä toteutuksen hallitun päättämisen. Palvelu päättyy joko päätökseen sisältyvän määräajan umpeuduttua tai kun asiakkuuden suunnittelussa todetaan, ettei palvelulle enää ole tarvetta.

4.2. Yhteisöllisen asumisen palvelun myöntämiskriteerit

Asiakkaan keskeisin palvelun tarve johtuu asiakkaan kanssa yhdessä todetusta yksinäisyydestä ja turvattomuuden tunteesta. Lisäksi nykyinen asuin- ja kotiympäristö ei riitä turvaamaan asiakkaan tarpeen mukaista asumista, se ei ole turvallinen, ei ole riittävän esteetön suhteessa asiakkaan toimintakykyyn eikä näitä puutteita pystytä asunnon muutostöillä poistamaan ilman kohtuuttoman suuria kustannuksia. Asiakas hyötyy yhteisöllisen asumisen mahdollistamasta sosiaalisesta tuesta ja pystyy olemaan aktiivinen asumisyhteisön jäsen.

Myöntämisperusteet yhteisölliseen asumiseen:

1. *Asiakkaalle voidaan myöntää kotiin annettavia palveluita, esim. tukipalveluita tai kotihoidosta*
2. Yhteisöllisen asumisen palvelutarpeen arvioinnin päätöksenteon tukena ovat alla olevat RAI-mittaritulokset:

Yhteisöllisen asumisessa erotetaan asuminen ja hoiva/hoito erillisiksi kokonaisuuksiksi. Asukas asuu omassa asunnossa ja hoito/hoiva tuotetaan asukkaan todetun tarpeen perusteella. Jotta asukas hyötyy yhteisöllisen asumisen toimintamallista, hänellä tulee olla kykyä vuorovaikutukseen ja hänen täytyy pystyä tehdä arjen suoriutumiseen liittyviä päätöksiä (CPS). Koska hoito- ja hoiva tuotetaan asukkaan palvelun ja hoidon tarpeen arvioinnin pohjalta, se tuotetaan kotihoidon kriteerien pohjalta (ADLH). Lisäksi asukkaan tulee pystyä toimimaan tulipalon sattuessa omassa asunnossa (RAI EVAC-mittari).

- a. CPS on pienempi kuin 3 ja henkilöllä on turvattomuutta tai yksinäisyyden kokemuksia*
- b. ADLH on enemmän kuin nolla, jolloin pystyy itse hoitamaan pääsääntöisesti hygieniansa, käydä wc:ssä, syömään ja liikkumaan*
- c. EVAC < G7, pystyy toimimaan tulipalotilanteissa*

Ja lisäksi RAI-kysymyksiä, jotka liittyvät seuraaviin teemoihin:

- Ab7a – yksin asuminen ○ E1 – mieliala ja itsearvioitu mieliala
- F – psykososiaalinen terveys/hyvinvointi: sosiaaliset suhteet, yksinäisyys, muuttunut sosiaalinen aktiivisuus ja yksin vietetty aika
- P – sosiaalinen tuki ○ Q - kotiympäristö

4.3. Palvelut yhteisölliseen asumiseen ja asiakasmaksut

Yhteisölliseen asumiseen hyvinvointialueen järjestämät palvelut perustuvat palvelun ja hoidontarpeen arviointiin, asiakassuunnitelmaan ja päätökseen palvelujen järjestämisestä yksilöllisten tarpeiden perusteella.

Asiakasmaksut peritään asiakkaan saamien palveluiden perusteella, esim.:

- Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittävä maksu (asiakasmaksulaki 10 e §).
- Asiakasmaksut tukipalveluista (asiakasmaksulaki 10 e §).
- Yhteisölliseen asumisessa järjestettävästä sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta voidaan periä maksu (asiakasmaksulaki 10 h §)

5. Kehittämistoimenpiteet

Hyvinvointialueen on aloitettava selvitystyö ja yhteissuunnittelu yksityisten palveluntuottajien kanssa yhteisöllisen asumisen järjestämisen puitteista. Yksityisellä sektorin mahdollisuuksia ei ole tässä raportissa arvioitu ja selvitetty erikseen.

Kuntien ja hyvinvointialueiden välillä tarvitaan yhteistyörakenteita ja yhteistä strategista ajattelua eri asumistarpeisiin vastaamiseksi. Yhteisen suunnittelutyön tulee kattaa suunnitelmat väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sisältäen asumisen tarpeiden ennakkoinnin ja tarpeisiin vastaamisen.

Hyvinvointialueen ja kuntien on sovittava seuraavista kehittämistoimenpiteistä:

- *Asumisneuvonnan järjestäminen ikäihmisille: Neuvonnassa on huomioitava itsenäinen kotona asuminen, ennakointi, esteettömyystyö sekä yhteistyö asunto-osakeyhtiöiden kanssa esimerkiksi hissien jälkiasennusten edistämiseksi. Neuvontapalvelu on mahdollista toteuttaa kustannustehokkaasti myös seudullisesti.*
- *Yhteinen opas ikäihmisten asumisratkaisuihin*
- *Asumisneuvonta osaksi hyvinvointialueen keskitettyä palveluneuvontaa ja palveluohjausta ja palvelun ja hoidontarpeen arviointia.*
- *Ikääntyneiden toimintakykyä tuetaan monialaisesti kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen toimesta. Kunnissa ja hyvinvointialueilla vanhus- ja vammaisneuvostot ja nuorisovaltuusto otetaan mukaan asumisen monimuotoisuutta edistävään suunnittelutyöhön.*
- *Yhteisöllisen asumisen kustannusvaikutuksista tehdään kartoitus*
- *Suunnittelutyötä kohdennetaan myös vammaisten henkilöiden ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yhteisöllisen asumisen osalta*
- *Tehdään kartoitus siitä, millaisia edellytyksiä on muuttaa nykyisiä ympärivuorokautisia palveluasumisen kiinteistöjä yhteisöllisen asumisen kohteiksi.*